

Особливості Інтернет-банкінгу та перспективи його розвитку в банківській системі України

Глобалізація фінансових відносин, суттєві досягнення в технології – поява мікропроцесорних пластикових карток, швидкий розвиток телекомунікацій, в першу чергу, глобальної мережі Інтернет, – започаткували новий напрям у банківській справі – Інтернет-банкінг.

Поняття “Інтернет-банкінг” (Internet banking) увійшло в сучасний бізнес на початку 80-х років, коли перші західні банки почали надавати своїм клієнтам деякі послуги без відвідування банку фізично – для отримання послуги клієнту достатньо було завітати на сайт банку в мережі Інтернет і, використовуючи надані банком паролі, виконати необхідну кількість операцій. Інтернет-банкінг являє собою технологію віддаленого банківського обслуговування “home banking” (“віддалений”, або “домашній” банкінг), що дозволяє клієнту, не відвідуючи банківський офіс, здійснювати різного роду операції та одержувати такі банківські послуги:

- надання банківської інформації загального користування, зокрема, щодо умов вкладів і видання позик, курсів валют тощо;
- купівля та продаж валюти;
- відкриття депозитів;
- надання авторизованої інформації про стан рахунків клієнта (залишки, обороти, виконання виписок за певний період);
- автоматична обробка переданих у банк платіжних доручень і повідомлення клієнта про результати;
- оплата товарів, страхових полісів або комунальних послуг;
- поповнення карткових рахунків;
- проведення операцій на фондовому ринку тощо.

Такий різновид віддаленого банкінгу є найбільш прогресивним, зручним та перспективним. Клієнту немає необхідності придбавати чи встановлювати спеціальне програмне забезпечення. Достатньо отримати в банку ім'я та пароль

для входу в систему та дискету з ключем для електронного підпису своїх розпоряджень банку. Саме тут і з'являються великі можливості: банку зручно надавати послуги, клієнту – отримувати їх.

Першою причиною, що стимулює банки займатися Інтернет-банкінгом, є виникнення попиту на дані послуги. Безумовно, віддалене обслуговування клієнтів через Інтернет вигідно банкам. Насамперед, тому, що до мінімуму знижуються витрати банку, пов'язані зі здійсненням операцій. Приміром, витрати банку на одну транзакцію в системі Інтернет-банкінга можна знизити аж до 1 цента, що в 100 разів менше у порівнянні з собівартістю обслуговування в звичайному відділенні банку. Згідно даних Internet Banking Report, кожен клієнт, що користується послугами Інтернет-банкінга, щороку в середньому скорочує витрати банку на \$565, 3. Витрати на створення (купівлю) і запуск банківської Інтернет-системи можна співставити з витратами на відкриття одного звичайного відділення чи філії банку. Якщо до цього додати мізерні витрати на здійснення операцій, то швидкість окупності Інтернет-відділення банку і його загальна ефективність будуть у кілька разів вище, ніж у звичайного відділення. Але все це можливо при дотриманні як мінімум однієї умови, що одночасно є другою основною причиною інтересу банків до Інтернет-банкінгу – це можливість залучити велике число клієнтів, що не прив'язані до географічного розташування банку.

Наступною причиною, що змушує банки займатися розвитком Інтернет-послуг, є конкуренція. Уже сьогодні наявність системи Інтернет-банкінга в західному банку, що обслуговує фізичних осіб, є істотною конкурентною перевагою, що забезпечує переваги технологічно розвинутих банків над конкурентами. Можна припустити, що в найближчі 2-3 роки можливість обслуговуватися через Інтернет стане обов'язковим елементом комплексу банківських послуг.

Як бачимо, переваг більше, ніж достатньо. Але, певно, існують і недоліки. По-перше, розробка такої багатофункціональної системи коштує недешево, що робить її неефективною для невеликих банків з незможною клієнтурою, по-

друге, ця система придатна для доступу лише з офісів, якщо тільки користувач не має при собі ноутбука чи мобільного телефона. Але, все ж таки, – це є надзвичайно зручна послуга для клієнтів, що активно займаються бізнесом і не потребують від банку додаткових послуг. Так, клієнт може замовити якусь послугу, відкрити рахунок, замовити виписку чи карточку, підготувати попередні документи для оформлення кредиту, отримати довідкову інформацію про послуги банку. Крім того, клієнт має змогу листуватися зі спеціалістами банку, якщо цього вимагає ситуація, і в банку відпрацьована схема реагування на такі запити. Банки можуть організовувати форуми чи діалогові конференції за участі клієнтів банку і пересічних громадян, яких цікавлять проблеми функціонування банківської системи. Можна згенерувати багато різних комбінацій і послуг, використовувати які дає змогу ця мережа.

Сьогодні, коли операції з обслуговування рахунків клієнтів, платіжних карток, перерахування платежів та грошових переказів стали традиційними і давно відпрацьовані банками, застосування Інтернет-технологій дає змогу удосконалити й підвищити рівень звичних послуг. По суті, можливості Інтернет-банкінгу є якісно новим етапом розвитку систем “Клієнт-банк”, завдяки яким клієнт через мережу Інтернет дістає можливість віддаленого доступу до послуг банку. Принциповою перевагою Інтернет-банкінгу є відсутність прив’язки клієнта до конкретного робочого місця чи програмного забезпечення. Для власників кількох рахунків у різних банках при використанні Інтернет-банкінгу немає необхідності користуватися спеціальним програмним забезпеченням на робочому місці. Практично з будь-якої частини світу, маючи комп’ютер та підключення до мережі Інтернет, клієнт отримує захищений доступ до інформації про стан своїх рахунків у різних банках.

Безумовно, Інтернет-банкінг – сфера послуг ще відносно молода, але доволі перспективна. В Україні 11 банків, серед яких АППБ “Аваль”, “АЖІО”, “ВАбанк”, “Кредитпромбанк”, “Надра”, “Правекс-банк”, “Фінанси і Кредит” та деякі інші, оголосили про те, що вони активно просуваються по шляху до Інтернет-банкінгу, 38% банків мають інформаційний Інтернет-ресурс, 6%

заявили про наявність власних функціональних Інтернет-рішень, 3% надають часткові Інтернет-послуги, 2% мають працюючі системи “Клієнт-банк”, 50% банків взагалі не мають ресурсів в мережі Інтернет.

Як бачимо, в Україні поширення Інтернет-послуг йде досить повільно. Для підтримання та стимулювання високого рівня технологічного розвитку світу, ярким виявом якого є Інтернет-банкінг, в нашій країні необхідне правове забезпечення, достойний рівень розвитку економіки України, її громадян; банківська система країни має задовольняти потреби банків – необхідно прийняти безліч кроків до того, поки Україна зможе запропонувати конкурентоспроможні послуги на вітчизняному та світовому ринках. Розвиток банківської системи багато в чому залежить від дій Уряду та Національного Банку України, які, на жаль, сьогодні мало в чому відповідають потребам комерційних банків. Отже, можна зробити висновок, що розвиток Інтернет-банкінгу залежить від ефективної діяльності державних установ та органів влади, які в силах створити сприятливі умови для розвитку перспективного нового виду послуг.